

Utbildningsinspektion i Fole skola och Hörsne skola, förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolorna	2
Sammanfattande bedömning	2
Bedömning av resultaten	3
Bedömning av genomförandet	6
Bedömning av förutsättningarna	10

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Fole skola och Hörsne skola den 5-7 november 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Gotlands kommun och Fole och Hörsne skolor, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Fole och Hörsne skolor intervjuades rektor, lärare, elevvårdspersonal, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i förskoleklass samt årskurserna 1–6. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolorna

Fole skola	Antal barn/elever
Förskoleklass	18
Grundskola	72

Hörsne skola	Antal barn/elever
Förskoleklass	00
Grundskola	38

Ovanstående uppgifter är skolans egna från oktober 2007.

Fole skola omfattar förskoleklass och årskurserna 1–6. Fole skola är indelad i två arbetslag: förskoleklass till årskurs 2 samt årskurs 3–6. Fole skola tillhör Länna skolområde.

Hörsne skola omfattar årskurserna 1–6 och tillhör Roma skolområde.

Kommunens ansvarstagande för skolbarnsomsorgen behandlas i en separat rapport avseende hela kommunens skolbarnsomsorg.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i Fole och Hörsne skolor och hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån, skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Fole och Hörsne skolor bör förbättra den övergripande uppföljningen av elevernas resultat och resultaten bör närmare analyseras och följas upp. Identifiering av elever i särskilda behov måste förbättras och uppföljning av vidtagna åtgärder göras. I Hörsne skola bedrivs en undervisning som i hög utsträckning är inriktad mot de nationella målen och där även målen att sträva mot tydligt finns med i undervisningen. Elevernas inflytande i det egna lärandet bör öka på Fole och Hörsne skolor. I detta arbete är en ökad målkännedom en viktig förutsättning.

Eleverna på skolorna trivs i sin skolmiljö. Skolornas arbete med elevernas trygghet och trivsel är gott. Det dock angeläget att resultatet av arbetet säkerställs.

Ledningsfunktionen med uppföljning, resultatansvar och pedagogiskt ledarskap bör stärkas.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolorna gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolorna ger inte eleverna möjlighet att uppnå de nationella målen i årskurs 5 i hem- och konsumentkunskap (2 kap. 6 § grundskoleförordningen).

- Skolornas likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Fole skolas uppfyller inte förordningens krav på delaktighet vid upprättandet av likabehandlingsplanen (2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan).
- Uppflyttning av elever till nästa årskurs görs inte i enlighet med förordningen (6 kap. 3 § grundskoleförordningen).
- Särskilt stöd ges inte till alla elever som behöver på Fole skola (4 kap. 1 § skollagen, 5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningen utarbetas inte under medverkan av elever (4 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Elevens val anordnas inte i enlighet med förordningen (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolorna bör analysera och följa upp åtgärder av de nationella proven.
- Fole skola bör förbättra elevernas kännedom om målen för utbildningen.
- Skolorna bör säkerställa att eleverna utvecklar de värderingar som läroplanen beskriver.
- Skolorna bör analysera, ompröva och vidta nödvändiga åtgärder för att uppnå trygghet för alla elever.
- Skolorna bör förbättra elevernas möjligheter att utöva inflytande över sin utbildning och sitt lärande.
- Skolorna bör förbättra de individuella utvecklingsplanerna.
- Skolorna bör förbättra sina åtgärdsprogram.
- Skolorna bör utveckla sitt kvalitetsarbete och sina kvalitetsredovisningar.
- Rektorsfunktionen med resultatansvar och pedagogiskt ledarskap bör förbättras.
- I Hörne skola bör förbättra lärarnas pedagogiska utbildning för de ämnen de i huvudsak undervisar i.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna.

Kunskaper

Av inspektionen framgår att verksamheten i förskoleklassen i Fole skola rymmer såväl lek, rörelse och skapande verksamhet som inslag av grundläggande språkliga och matematiska begrepp. Barnens lärande och sociala utveckling dokumenteras kontinuerligt.

Inspektörerna bedömer att verksamheten i förskoleklassen stämmer överens med läroplanens mål och riktlinjer samt ger en god grund för barnens fortsatta lärande och utveckling.

De nationellt fastställda ämnesproven i grundskolans årskurs 5 används bland annat för att lärare ska få stöd i arbetet med att bedöma om eleverna uppnått kursplanernas mål i svenska, matematik och engelska.

Tabell 1, Nationella ämnesprov för år 5 i Fole. Andelen elever (%) som enligt skolans bedömning uppnått målen för de nationella ämnesproven.

	2005	2006	2007
Svenska	83	80	81
Engelska	67	90	100
Matematik	92	90	75

Källa: Gotlands kommun

Tabell 2, Nationella ämnesprov för år 5 i Hörsne. Andelen elever (%) som enligt skolans bedömning uppnått målen för de nationella ämnesproven.

	2005	2006	2007
Svenska	77	94	100
Engelska	85	94	91
Matematik	92	94	91

Källa: Gotlands kommun

Resultaten av de nationella ämnesproven har diskuterats i arbetslagen och under elevvårdsmöten och insatser har satts in. Inspektörerna bedömer, med hänvisning till resultaten i de nationella ämnesproven, att det är angeläget att Fole och Hörsne skolor fortsätter analysera insatta åtgärder och att resultaten av de insatta åtgärderna kontinuerligt följs upp.

Kursplanernas mål att uppnå anger den kunskapsnivå som alla elever minst ska uppnå efter det femte skolåret i samtliga ämnen. I Fole finns ingen samlad bild av huruvida eleverna i årskurs 5 når dessa mål eller inte. Utöver resultaten från de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik finns ingen samlad bild för hur stor andel av eleverna som uppnår de nationella målen i årskurs 5. I Hörsne skola dokumenterar lärarna resultaten i samtliga ämnen i ett digitalt system som används i Roma skolområde, men dessa används inte för att utvärdera verksamheten. Enligt läroplanen har rektorn ansvar för skolans resultat och för att dessa följs upp och utvärderas i relation till de nationella målen. Detta görs inte i Fole skola eller i Hörsne. Det är nödvändigt att en samlad bild finns av elevernas resultat på skolnivå och att dessa ligger till grund för analys och förbättring av verksamheten. Inspektörerna bedömer att Fole och Hörsne skolor måste förbättra arbetet med uppföljning och utvärdering av skolans samlade resultat vad gäller elevernas kunskaper i förhållande till kursplanernas mål att uppnå i årskurs 5 i samtliga ämnen.

För att eleverna, i enlighet med läroplanen, ska kunna ta ansvar för sin egen utbildning, krävs också att skolan klargör vilka mål utbildningen har. I Fole skola har man i skolområdet konkretiserat de nationella kursplanerna för årskurs 2, 4 och 6 i svenska, engelska och matematik samt i SO-ämnena. I Hörsne skola har lärarna konkretiserat de nationella kursplanerna i samtliga årskurser i ämnena svenska, matematik och engelska. I Fole skola framkommer det i samtal och intervjuer att flera elever är osäkra över vilka mål som gäller för

dem i de olika ämnena. I samtal med eleverna och vid lektionsbesök kunde inspektörerna se att målbeskrivningar hela tiden finns med vid planering, genomförande och utvärdering av undervisningen. Inspektörerna bedömer att elevernas målkännedom i Hörsne skola är god men att Fole skola bör förbättra elevernas kännedom om målen för utbildningen.

Normer och värden

Ett av skolans uppdrag är att medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling. I Fole och Hörsne skolor diskuteras etiska frågor kontinuerligt under lektionstid. I Hörsne skola reflekterar eleverna i sina loggböcker. Enligt rektorn följs skolornas värdegrundsarbete upp i arbetslagen och i enkäter. I Fole skola görs individuella uppföljningar utifrån ett så kallat socialt utvecklingsschema. Vid inspektionen framkom dock att det inte finns några rutiner för att säkerställa resultatet av skolornas värdegrundsarbete. Inspektörerna bedömer att skolorna bör skapa rutiner för att säkerställa att eleverna utvecklar de värderingar gällande exempelvis jämställdhet och empati som läroplanen beskriver och att det arbete som bedrivs för detta är ändamålsenligt.

Vid besök i Fole skola och Hörsne skola observerar inspektörerna att lektionerna överlag präglas av arbetsro och att ordning och lugn råder under raster och i matsalen. Elever uppger i intervjuer att de upplever skolan som trygg och att det alltid finns vuxna i närheten. I skolornas kvalitetsredovisningar från läsåret 2006/2007 uppger 97 respektive 98 procent av eleverna i årskurs 3 och 5 i Fole att de är trygga. Motsvarande siffror i Hörsne skola i årskurs 3 är 84 procent och årskurs 5 är 96 procent. Intervjuade elever på båda skolorna menar att det finns platser på skolgården som de kan uppleva som otrygga. Inspektörerna bedömer mot bakgrund av vad som framkommit under inspektionen att skolorna bör analysera, ompröva och vidta nödvändiga åtgärder för att uppnå trygghet för alla elever.

Alla som arbetar i skolan ska enligt läroplanen främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön. Inspektionen visar att Fole och Hörsne skolors elever ges möjlighet till inflytande över skolornas verksamheter i stort, främst genom klassråd och elevråd som hålls regelbundet. Eleverna upplever att de kan påverka och att de vuxna lyssnar på dem. I Fole skola har eleverna diskuterat och bestämt skolans ordningsregler och i Hörsne skola har exempelvis de vuxnas närvaro under rasterna diskuterats denna termin. Inspektörerna bedömer att Fole och Hörsne skolor ger eleverna möjlighet till inflytande över skolans verksamhet som helhet.

I läroplanen uttrycks att eleverna ska få ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. I Fole skola uttrycker 78 procent av eleverna i årskurs 3 och 88 procent i årskurs 5 att de har möjlighet att påverka undervisningen. Motsvarande siffror i Hörsne skola är 75 procent i årskurs 3 och 86 procent i årskurs 5. Inspektörerna noterar att lärarna på båda skolorna ibland gör utvärderingar av lektioner. I Hörsne skola är reflektion ett självklart inslag i utvärderingen av undervisningen. Ändå framhåller flertalet av de elever som inspektörerna möter i inspektionen att det är lärarna som till största delen bestämmer undervisningens innehåll och att elevernas inflytande oftast består av uppgifter eller redovisningssätt bestämda av läraren.

Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra elevernas möjligheter att utöva inflytande över sin utbildning och sitt lärande.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygsättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar.

Arbetet med arbetsmiljö

I läroplanen anges att lärarna ska främja respekt och förståelse för andra människor. I båda skolorna förs diskussioner regelbundet i klasserna om respekt och förhållningssätt. För att ytterligare fokusera på trygghet och respekt genomför man så kallade kompassamtal i Fole skola. Elevvårdspersonalen leder även gruppstärkande samtal och samtal om etik och moral. Vid inspektionstillfället hade elevrådet precis avslutat sitt arbete med att formulera skolans ordningsregler. I Hörsne skola diskuteras värdegrundsfrågor regelbundet med hjälp av en särskild metod, ”Klassens ring”. Efter samtalen tränas även eleverna att ta ställning och motivera detta. Eleverna dramatiserar etiska dilemman. Vidare får eleverna ta extra ansvar genom att de fungerar som faddrar åt de yngre eleverna. Under en treårsperiod genomför Hörsne skola ett EU-projekt ”Lika och olika”, där värdegrundsfrågorna sätts i ett internationellt perspektiv. Inspektörerna bedömer att båda skolorna bedriver ett gott värdegrundsarbete.

Enligt lagen råder det ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barn och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Alla verksamheter ska upprätta en likabehandlingsplan som beskriver ett målinriktat arbete som främjar dessa ändamål. Fole och Hörsne skolor har en likabehandlingsplan som innehåller bland annat en beskrivning av det förebyggande arbetet, åtgärder vid akuta situationer och dokumentationens utformning. Däremot omfattar den inte, vilket författningen kräver, en redogörelse av förebyggande åtgärder utifrån aktuell kartläggning av verksamheten, ansvarsfördelning mellan rektor och övriga vuxna. Dessutom bör rutiner vid eventuella kränkningar från vuxens sida beskrivas. Likabehandlingsplanen har i Fole skola tagits fram av arbetslagsledare, de så kallade samordnarna, utan medverkan av elever, elevvårdspersonal eller föräldrar. Vid intervjuer med elever framkommer det att eleverna inte känner till likabehandlingsplanen men att föräldrarna har fått den hemskickad. I Hörsne skola har lärare och elever varit med om att ta fram likabehandlingsplanen. Inspektörerna erfar genom intervjuer att föräldrar har tagit del av den. Intervjuer med elever visar även att den är känd bland elever. Inspektörerna bedömer att likabehandlingsplan måste utvecklas i både Fole och Hörsne skolor i enlighet med författningskraven och att elever och lärare måste vara delaktiga i framtagandet i Fole skola. Se vidare i Skolverkets allmänna råd för arbetet med att främja likabehandling, SKOLFS 2007 :7.

I Fole och Hörsne skolor sker samverkan med föräldrar genom utvecklingssamtal kring den enskilda eleven och genom föräldramöten. Fortløpande

information om klassens verksamhet ges även genom veckobrev till föräldrarna. Inspektörerna bedömer att samverkan skola och hem är god i Fole och Hörsne skolor.

Innehåll, organisering och delaktighet

I läroplanen och kursplanerna anges mål att sträva mot och därmed inriktningen på skolans arbete. Vidare framhålls att de kunskapskvaliteter som eleverna ska utveckla åstadkoms genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer. I båda skolorna undervisar lärarna i flera klasser för att på så sätt använda sina olika kompetenser i undervisningen. I Fole skola planeras undervisningen i respektive arbetslag. Lärarna har satt elevernas språkutveckling i fokus och använder det utvidgade språkbegreppet i sin undervisning, d.v.s. att eleverna även får möjlighet till att uttrycka sig i drama, dans, sång och musik. På skolan genomförs temaarbeten, där eleverna arbetar i åldersintegrerade grupper. I temaarbetena ges eleverna möjlighet att pröva olika arbetssätt. Lärarna framhäver vikten för de yngre eleverna av att elevernas behov får styra tidsanvändningen och att leken även finns med i undervisningen. Vid lektionsbesök kunde inspektörerna se flera exempel på undervisning där eleverna fick lyssna, diskutera, argumentera samt använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden och lösa problem. Exempelvis fick eleverna i årskurs 5 ”case”, uppdrag att utföra inom arbetsområdet ”Norden”. Inspektörerna kunde även se undervisning som inte tog avstamp från målen att sträva mot utan styrdes av läroböcker eller annat färdigproducerat material. Inspektörerna bedömer att undervisningen i Fole skola i större utsträckning bör inriktas mot de kunskapskvaliteter som läroplanen uttrycker.

I Hörsne skola har alla lärare utarbetat en språkplan och en handlingsplan i matematik ”Språket – genom mitt språkbruk utvecklar jag begrepp”. Utgångspunkten för lärandet för undervisningen i Hörsne skola är språket. I språkplanen formuleras skolans syn på kunskap, bland annat att språket är ett redskap för tänkande. I språkplanen beskrivs även lärarnas lärandeprinciper att elevernas tankar är ofta utgångspunkten för lärandet och att eleverna bör stimuleras till dialog. Vid lektionsbesök kunde inspektörerna se många exempel på hur skolans tolkning av läroplanen förverkligas. I matematiken diskuteras eleverna sinsemellan och i gruppen olika lösningar på en problemställning. Elevernas frågor styr lärarnas planering i ett temaarbete. Reflektion och respons emellan eleverna och mellan elev och lärare är en av de pedagogiska grundtankarna i Hörsne skola. Samtliga klasser använder loggböcker och tankeböcker. Inspektörerna kunde vid inspektionstillfället se många exempel på reflektion i undervisningen. Inspektörerna bedömer att undervisningen i Hörsne skola är väl inriktad mot de kunskapskvaliteter som läroplanen anger.

Individanpassning och stöd

Enligt grundskoleförordningen ska en individuell utvecklingsplan upprättas för varje enskild elev vid utvecklingssamtalet. Planen ska vara ett framtidsyftande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram. I Fole och Hörsne skolor finns det utvecklingsplaner där elevens styrkor, mål och tillvägagångssätt att nå målen har formulerats. I Skolverkets allmänna råd om den individuella utvecklingsplanen framgår att planerna bör innehålla långsiktiga och kortsiktiga mål samt att dessa i högre utsträckning ska kopplas till de nationella målen. Inspektörerna har tagit del av några exempel på individuella utvecklingsplaner från Fole och Hörsne skolor bedömer att dessa behöver utvecklas avseende

tydligare målbeskrivningar, genom att knyta dessa till kursplanemål samt formulera både kortsiktiga och långsiktiga mål och hur vidtagna åtgärder ska utvärderas.

Enligt skollagen ska undervisning och elevvårdsverksamhet utformas så att eleverna får den hjälp och det särskilda stöd de behöver. I Fole och Hörsne skolor identifieras elever i behov av särskilt stöd genom diagnoser och lästester samt lärarbedömningar. Extra insatser diskuteras på elevvårdsmöten, som hålls var sjätte vecka. I Fole och Hörsne skolor möter man varje elevs behov genom att bland annat anpassa gruppstorlek på ett flexibelt sätt i undervisningen, vilket möjliggörs genom en hög personaltäthet. Det finns ingen speciallärarkompetens på skolan och vid tiden för inspektionen heller ingen specialpedagog på Fole skola. Det framkommer vid inspektionstillfället att Fole skola har identifierat elever i behov av särskilt stöd först vid de nationella ämnesproven i årskurs 5. Sen upptäckt av elevers behov av särskilt stöd indikerar brister i såväl styrning som resultatuppföljning. Inspektörerna bedömer att Fole skolas system för att identifiera elever med behov av särskilt stöd inte är tillfredställande och att elever därmed inte har fått det stöd de har rätt till, vilket måste åtgärdas.

I inspektionen framkommer att Fole och Hörsne skolor anordnar ett så kallat bonusår för de elever som inte uppnår målen trots stödinsatser. Enligt rektorn och lärarna anordnas bonusår fr.o.m. förskoleklass endast då andra alternativ är uttömda. Det framkommer vidare att det under de senaste åren har anordnats för ett fåtal elever. Vid inspektionsbesöket uppger dock flera vårdnadshavare och i viss mån även lärare att elever inte fått stöd med hänvisning till resursbrist. Enligt grundskoleförordningen ska elever i årskurserna 1-8 i slutet av varje läsår flyttas till närmast högre årskurs. Rektorn får dock efter samråd med vårdnadshavare besluta att eleven inte ska uppflyttas om detta med hänsyn till elevens allmänna utveckling och i övrigt är lämpligast för eleven. Denna reglering ska dock tillämpas mycket restriktivt. Mot bakgrund av vad som framkommer vid inspektionen gör inspektörerna bedömningen att skolornas användning av så kallade bonusår är i strid med grundskoleförordningen.

Enligt grundskoleförordningen ska rektorn se till att en utredning inleds om det framkommer uppgifter om att en elev kan vara i behov av särskilda stöd-åtgärder. Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas. Av åtgärdsprogrammet ska framgå vilka elevens behov är, hur behoven ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. På Fole och Hörsne skolor upprättas åtgärdsprogram när behov har identifierats. Inspektörerna har tagit del av exempel på åtgärdsprogram och bedömer att kvaliteten kan förbättras avseende tydlighet gällande målbeskrivningar samt hur åtgärdsprogrammet ska följas upp.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Läraren ska, enligt läroplanen, utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. I Fole skola sker uppföljning av de enskilda elevernas kunskapsutveckling i svenska, matematik och engelska med hjälp dokumentet "Avstamp", där skolområdet har konkretiserat de nationella kursplanerna i svenska, matematik och engelska i årskurs 2 och 4. Dessutom finns ett lokalt utarbetat dokumentationsmaterial, de så kallade "blommorna", läsutvecklingsschema och nationella ämnesprov för att följa upp elevernas kunskapsutveckling. I Hörsne skola används lokala konkretiseringar av de nationella kursplanerna i svenska, matematik och engelska för årskurserna 1–5

och i årskurs 6 samt i SO-ämnena i årskurserna 1–3. Målbeskrivningarna i dessa ämnen finns hela tiden närvarande i planering, genomförande och utvärdering av undervisningen, men resultaten av undervisningen redovisas inte på skolnivå. Dessutom används läsutvecklingsschema samt nationella ämnesprov. Mål att sträva mot följs upp i elevernas loggböcker och utvecklingssamtal. I både Fole och Hörsne skolor dokumenteras elevernas kunskapsutveckling individuella pärmar, så kallade portfolios. I dessa finns exempel på elevarbeten i flera ämnen, dock inte samtliga. Elevpärmarna används vid utvecklingssamtalet. Inspektörerna bedömer att Fole och Hörsne skolor följer upp svenska, matematik och engelska för varje elev, men att uppföljning och utvärdering inte sker i samtliga ämnen.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Av förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet framgår att en skriftlig kvalitetsredovisning ska upprättas årligen som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Den ska innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta om målen inte har uppnåtts. Fole och Hörsne skolor har kvalitetsredovisningar från läsåret 2006/2007 som inte uppfyller förordningens krav. De saknar analyser och förslag till åtgärder. Lärare och elever har inte varit med i framtagandet av kvalitetsredovisningarna. Lärarna har dock haft möjlighet att ge synpunkter på den. Kvalitetsredovisningen har informerade om den. Däremot känner elever inte till den. Inspektörerna bedömer Fole och Hörsne skolors kvalitetsredovisningar inte motsvarar författningarnas krav och att de därför bör utvecklas. Dessutom har de inte utarbetats i samverkan med föräldrar och elever, vilket måste åtgärdas.

På Fole skola har utvärderingar genomförts i arbetslagen under ledning av samordnarna. Lärarna menar att kvalitetsarbetet har varit mycket ojämnt och att det inte finns någon tydlig struktur i detta. Enligt rektorn finns det en kultur på skolan, där pedagogik och elevernas måluppfyllelse ständigt diskuteras. På skolan finns även en pedagogisk utvecklingsgrupp, som har till uppgift att driva angelägna frågor.

I Hörsne skola sker utvecklingsarbetet kontinuerligt på konferenstid när lärarna genomför så kallad reflektionslogg. Lärarna reflekterar kring autentiska händelser i undervisningen och ger varandra respons enligt en strukturerad metod. Inspektörerna kan emellertid inte se att kvalitetsarbetet ligger till grund för kvalitetsredovisningen på någon av skolorna. Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra sitt kvalitetsarbete så att det på ett funktionellt sätt säkerställer att respektive verksamhet som helhet inriktas mot de nationella målen.

Ledning och intern kommunikation

Rektorn har genom skollag, läroplan och andra författningar en särställning när det gäller genomförandet av det nationella utbildningsuppdraget och att garantera elevernas rättssäkerhet. Rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Det gäller såväl målen att uppnå för eleverna som de mål som anger inriktningen på kvaliteten i undervisningen. Rektorn har således ett uttryckligt ansvar för skolans resultat. För att utöva sitt ledarskap ska rektorn hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan, ha utvecklat former för en systematisk kvalitetssäkring och hon

eller han ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas i syfte att nå en ökad måluppfyllelse.

Ledningen för Fole och Hörsne skolor består av en rektor och tre samordnare. Samordnarens uppgifter finns formulerade i en arbetsbeskrivning. Inspektionen visar trots detta att ansvarsfördelningen i ledningsfunktion är oklar och bör därför tydliggöras.

Rektorn håller sig informerad om verksamheten genom sin närvaro på skolorna samt genom att delta på olika konferenser. Inspektionen visar att skolorna saknar en aktiv pedagogisk ledning. Lärarna uttrycker att täta rektorsbyten har påverkat kontinuitet och stabilitet i det pedagogiska ledarskapet.

Rektorn har ett ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, såväl mål att uppnå samt mål att sträva mot. Vid inspektionen framkommer att det finns brister i såväl uppföljning av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen, som i uppföljning av resultaten av de nationella ämnesproven.

Rektorn har även ett ansvar för att elever får det stöd som de har rätt till för att nå de nationella målen i utbildningen. Inspektionen visar att det finns brister i att på ett funktionellt sätt säkerställa elevernas rätt till särskilt stöd, vilket främst avser elevvårdsverksamhetens utformning, identifiering av elever i behov av särskilt stöd samt i uppföljning av insatta åtgärder.

Rektorn har ett ansvar för att verksamhetens kvalitet säkras och utvecklas. Inspektörerna har tagit del av skolornas kvalitetsredovisningar för läsåret 2006/2007. Enligt rektor och lärare är dessa inte framtagna med delaktighet av personal eller elever, baseras inte på verksamhetens utvärderingar och fungerar inte som ett verktyg för utveckling av verksamheten.

Mot bakgrund av de brister och förbättringsområden som inspektionen pekar på bedömer inspektörerna att det är angeläget att rektorsfunktionen med resultatansvar och pedagogiskt ledarskap stärks.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som ska erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Tillgång till utbildning och information om utbildning

Enligt grundskoleförordningen ska skolan anordna elevens val med syfte att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Elevens egna intressen ska styra valet. Vid samtal med elever är ämnet elevens val inte känt. Enligt lärarna används tiden för elevens val till temaarbeten som genomförs på skolan, som i stor utsträckning planeras av lärarna. I Hörsne skola används tiden för elevens val till att arbeta med elevens mål i de individuella utvecklingsplanerna. Dessa mål kan utgöras av fördjupningsarbeten. Inspektörerna bedömer att Fole och Hörsne skolor måste planera och genomföra elevens val i enlighet med förordningens krav.

I Fole och Hörsne skolor finns inte, enligt rektor och lärarna, lokalmässiga förutsättningar för att bedriva undervisning i hem- och konsumentkunskap. Skolorna erbjuder därför undervisning i ämnet genom koncentrationsläsning på

annan skola samt i form av hemuppgifter. Inspektörerna bedömer att Fole och Hörsne skolor inte kan säkerställa att eleverna ges förutsättningar att uppnå de nationella målen för årskurs 5 i hem- och konsumentkunskap. Detta måste åtgärdas.

Personal

På Fole skola har alla lärare pedagogisk utbildning för den undervisning som huvudsak bedriver. På Hörsne skola saknas lärare med utbildning för att undervisa i musik och till viss del matematik. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra tillgången på lärare med utbildning i alla ämnen så att eleverna ges förutsättningar att nå målen för utbildningen i alla ämnen.

Enligt läroplanen har rektorn ett ansvar att personalen får kompetensutvecklingen så att de professionellt kan utföra sina uppgifter utifrån skolans behov. På Fole skola och på Hörsne skola genomförs både gemensam och individuell kompetensutveckling. Lärarna på Hörsne skolan går ofta samma fortbildning för att lättare kunna integrera ny kunskap i undervisningen. Inspektörerna bedömer att tillgången till kompetensutbildning är god.

Materiella resurser

Eleverna ska ha tillgång till lämpliga lokaler, böcker, verktyg och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning. Inspektörerna bedömer att Fole och Hörsne skolor har förutsättningar för att bedriva en ändamålsenlig verksamhet.

Datum

Ort

2008-01-29

Stockholm

Marita Bergman

Åsa Rehnberg